

การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

THE STUDY OF INFORMATION DISCLOSURE OF SOCIAL RESPONSIBILITY ACCOUNTING FOR CORPORATE REGISTERED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

สุพาดา สิริกุดตา*

Supada Sirikudta*

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Business Administration Department, Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University, Thailand.

*Corresponding author, E-mail: supadsi@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อชุมชน รัฐบาล พนักงาน ลูกค้า และเจ้าของเงินทุน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชี/ผู้จัดการฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียน จำนวน 211 บริษัท สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีอิทธิพลต่อนโยบายการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุดได้แก่ กรรมการผู้จัดการ รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารทุกระดับ/ฝ่าย การรายงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุดได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีอยู่ในระดับ ปานกลาง ประเภทธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกันมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อชุมชน และเพื่อพนักงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 บริษัทจดทะเบียนที่มีนโยบายระบุเป็นลายลักษณ์อักษรในการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกันมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม และเพื่อชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ ผลการศึกษางบการเงินระหว่างกาลสิ้นสุดในไตรมาสที่ 3 สิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2552 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาล และเพื่อเจ้าของเงินทุนมากที่สุด

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูล การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

Abstract

The purpose of the research is studying the disclosure of social responsibility accounting information for community, government, employees, customers and owners' equity of corporate registered in the Stock Exchange of Thailand. The data are collected from controllers or accounting manager of 211 companies. The statistical analysis used in this research are percentage, mean, standard deviation, independent t-test and One – Way Analysis of Variance.

The result of the research are: the majority of persons who have influence upon disclosure of accounting information are managing director and all levels of executives respectively. Most of the report in social responsibility are products, service and environment. Samples have moderate knowledge in disclosure of accounting information. Different kind of corporate registered have different disclosure of accounting information, social responsibility for community and employees at statistical significant of 0.01. The corporate registered which have the different policy have different disclosure of accounting information, social and community responsibility at statistical significant of 0.01. The study of interim financial statements at September 30, 2009 are founded that most of the corporate registered disclose information to government and owners' equity.

Keywords: Data Disclosure, Social Responsibility Accounting, Corporate Registered in the Stock Exchange of Thailand

บทนำ

ความสำเร็จที่ยั่งยืนของธุรกิจไม่ได้เกิดจากการทำให้ได้กำไรสูงสุดในระยะสั้นเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นผลของการมุ่งเน้นที่การตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจในยุคโลกาภิวัตน์เรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจยิ่งมีบทบาทมากขึ้นทุกทีจนถึงขั้นที่ถูกกำหนดให้อยู่ในนโยบายด้านการค้าในระดับกลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจต้องให้ความสนใจด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ (1) ถ้าธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมก็จะช่วยให้สังคมและชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งก็จะส่งผลดีต่อธุรกิจในที่สุด และ (2) การที่บริษัทของคนไทยมีการรายงานถึงความรับผิดชอบต่อสังคมก็จะช่วยให้องค์กรธุรกิจของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในเวทีการค้าโลก (วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 99. 2547: 1 - 9) [1] บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ และมีการทำธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ ทุกบริษัทจะต้องมีการจัดทำงบการเงิน (Financial Statement) ซึ่งฝ่ายบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบต่อ

ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินของกิจการ ดังนั้นฝ่ายบริหารต้องให้ความสนใจต่อข้อมูลที่แสดงไว้ในงบการเงิน ตลอดจนครอบคลุมถึงการรายงานข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งฝ่ายบริหารสามารถกำหนดรูปแบบและเนื้อหาเพื่อช่วยในการวางแผนตัดสินใจและควบคุมภายในกิจการเอง และงบการเงินแสดงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารหรือความรับผิดชอบต่อฝ่ายบริหารในการบริหารทรัพยากรของกิจการ ผู้ใช้ทางการเงินสามารถประเมินผลการบริหารงานหรือความรับผิดชอบต่อฝ่ายบริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ใช้ทางการเงินประกอบด้วย ผู้ลงทุน ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้าและเจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาลและหน่วยงานราชการและสาธารณชน (แม่บทการบัญชี ปรับปรุง 2550 : 7 - 8) [2]

ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลต่อผู้ใช้ทางการเงิน ในต่างประเทศได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และได้มีการพัฒนาขึ้นมาเป็นการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสังคมอยู่ในรูปแบบของงบมูลค่าเพิ่ม (Value Added Statement) การบัญชีทรัพยากรบุคคล (Human Resource

Accounting) การบัญชีสิ่งแวดล้อม (Environmental Accounting) รายงานของบริษัท (Corporate Report) และรายงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสังคม (มนตรี ช่วยชู. 2539) [3] ส่วนในประเทศไทย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมยังมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากประเทศไทย ยังไม่มีมาตรฐานทางการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยส่วนใหญ่จะแสดงในลักษณะการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นการอธิบาย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการศึกษาการเปิดเผยข้อมูล การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบของการรายงานสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ชุมชน รัฐบาล พนักงาน ลูกค้า และเจ้าของเงินทุน (มนตรี ช่วยชู. 2539) [3] และศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย เพื่อชุมชน เพื่อรัฐบาล เพื่อพนักงาน เพื่อลูกค้า และเพื่อเจ้าของเงินทุน
2. เพื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชี ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจำแนกตามประเภทกลุ่มธุรกิจ ประกอบด้วย (1) เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (2) สินค้าอุปโภคบริโภค (3) ธุรกิจการเงิน (4) สินค้าอุตสาหกรรม (5) อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง (6) ทรัพยากร (7) บริการ (8) เทคโนโลยี
3. เพื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูล การบัญชี ความรับผิดชอบต่อสังคม

โดยจำแนกตามนโยบายในการเปิดเผยข้อมูล

4. เพื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูล การบัญชี ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจำแนกตามความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูล

ความสำคัญของการวิจัย

1. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท บริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะส่งผลให้ธุรกิจสามารถนำพาองค์กรของตนไปแข่งขันกับผู้อื่นได้ และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรและประเทศชาติ

2. เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ได้แก่ ผู้บริหาร นักลงทุน ผู้ถือหุ้น พนักงานในองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และสาธารณชนทั่วไป ในการตัดสินใจลงทุนซื้อหุ้นบริษัท

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิด ทฤษฎี เพื่อใช้กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ เพื่อชุมชน เพื่อรัฐบาล เพื่อพนักงาน เพื่อลูกค้า เพื่อเจ้าของเงินทุน โดยใช้แนวคิดของ Gray, Owen and Adam [4] ตามทฤษฎีของ Stakeholder Theory (1996) โดยพิจารณาจากผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มชุมชน กลุ่มรัฐบาล กลุ่มพนักงาน กลุ่มลูกค้า และกลุ่มเจ้าของเงินทุน

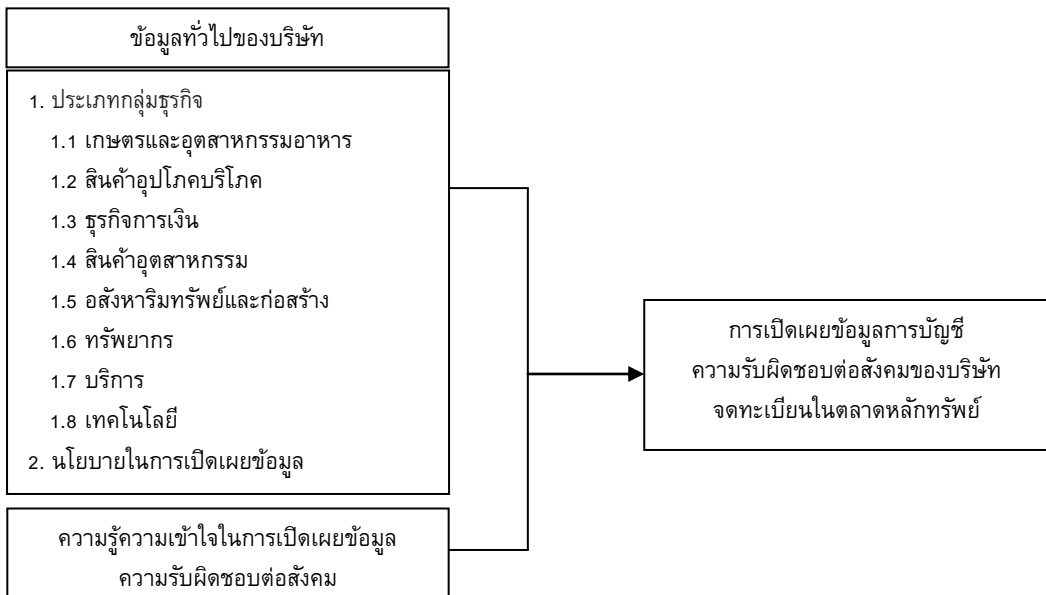
ความรู้ ความเข้าใจ ใช้แนวคิดของ Bloom & other (1956) [5] ที่กล่าวว่า ความรู้ ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ ที่แสดงถึงการจำได้เป็น ความรู้เฉพาะเรื่องและความเข้าใจได้แก่พฤติกรรม ความรู้ที่สามารถอธิบายได้ ขยายความด้วยคำพูดของตนเองได้ในการแปล การตีความหมาย และการขยายความสรุปความ

ประเภทกลุ่มธุรกิจ โดยแบ่งกลุ่มตามตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 8 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (2) สินค้าอุปโภคบริโภค (3) ธุรกิจการเงิน

(4) สินค้าอุตสาหกรรม (5) อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง (6) ทรัพยากร (7) บริการ (8) เทคโนโลยี (www.set.or.th, สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2552) [6]

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม



วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชี/ผู้จัดการฝ่ายบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีจำนวน 477 บริษัท (www.set.or.th, สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2552) [6] และขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 240 บริษัท แต่จากการเก็บแบบสอบถาม 240 บริษัท ได้รับคืนมา 211 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 88 ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่ากับ 211 บริษัท

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเลขสุ่ม (Random Table) จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 477 บริษัท สุ่มตัวอย่างมาจำนวน 240 บริษัท และผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทที่สุ่มได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ประเภทกลุ่มธุรกิจ 8 กลุ่ม จำนวน 8 ข้อ และนโยบายในการเปิดเผยข้อมูล จำนวน 4 ข้อ มีระดับการวัดข้อมูลเป็นแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท จำนวน 10 ข้อ มีระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) โดยมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (0-3 คะแนน) มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (4-7 คะแนน) และมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (8-10 คะแนน)

ส่วนที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ Likert's Scale มีระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.756

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (Independent t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาจากงบการเงินระหว่างกาลสิ้นสุดในไตรมาสที่ 3 (ณ วันที่ 30 กันยายน 2552) ของบริษัทจดทะเบียน 8 กลุ่ม กลุ่มละ 4 บริษัท รวม 32 บริษัท เพื่อศึกษาว่าบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านชุมชน รัฐบาล พนักงาน ลูกค้าและเจ้าของเงินทุน ในแต่ละด้านอย่างไร

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนามีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประเภทกลุ่มธุรกิจ แบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี/ผู้จัดการ ฝ่ายบัญชีที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจบริการ ร้อยละ 28.4 รองลงมาได้แก่ กลุ่มธุรกิจการเงิน ร้อยละ 24.6

กลุ่มธุรกิจเทคโนโลยี ร้อยละ 12.3 กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ร้อยละ 10.90 กลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค ร้อยละ 8.10 กลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรม ร้อยละ 8.10 กลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ร้อยละ 5.7 และกลุ่มธุรกิจทรัพยากร ร้อยละ 1.9

1.2 นโยบายในการเปิดเผยข้อมูลพบว่าผู้มีอิทธิพลในการเปิดเผยข้อมูล อันดับหนึ่ง ได้แก่ กรรมการผู้จัดการ ร้อยละ 55.90 รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารทุกระดับ/ฝ่ายพิจารณา ร่วมกัน ร้อยละ 31.30 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ร้อยละ 5.20 ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี ร้อยละ 4.30 และผู้ตรวจสอบภายใน ร้อยละ 0.50

นโยบายการเปิดเผยข้อมูลโดยระบุเป็นลายลักษณ์อักษรของบริษัทจดทะเบียน ร้อยละ 70.60 และไม่มี การระบุเป็นลายลักษณ์อักษร ร้อยละ 29.40

การรายงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม อันดับหนึ่งได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ร้อยละ 26.00 รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 26.00 ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน ร้อยละ 23.00 ด้านทรัพยากร ร้อยละ 16.30 และด้านพลังงาน ร้อยละ 8.70

1.3 ความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก และมีความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับน้อย

2. เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย เพื่อชุมชน เพื่อรัฐบาล เพื่อพนักงาน เพื่อลูกค้า และเพื่อเจ้าของเงินทุน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า การเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับค่อนข้างมาก อันดับหนึ่งได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาล ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมาได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเพื่อเจ้าของเงินทุน ($\bar{x} = 3.86$) และการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชน ($\bar{x} = 3.78$) ส่วนการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง อันดับหนึ่งได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเพื่อลูกค้า ($\bar{x} = 3.36$) รองลงมาได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงาน ($\bar{x} = 3.34$) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชนพบว่า บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มธุรกิจการเงินมีการเปิดเผยข้อมูล เพื่อชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก อันดับหนึ่งได้แก่ ธุรกิจการเงิน ($\bar{x} = 4.12$) รองลงมาได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค ($\bar{x} = 3.88$) บริการ ($\bar{x} = 3.80$) เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ($\bar{x} = 3.75$) ทรัพยากร ($\bar{x} = 3.75$) อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ($\bar{x} = 3.74$) และสินค้าอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.41$) ตามลำดับ ส่วนการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ได้แก่ เทคโนโลยี ($\bar{x} = 3.31$)

2.2 การเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาลพบว่า บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาลอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค ($\bar{x} = 4.24$) ส่วนการเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาล อยู่ในระดับค่อนข้างมาก อันดับหนึ่งได้แก่ ธุรกิจการเงิน ($\bar{x} = 4.08$) รองลงมาได้แก่ อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ($\bar{x} = 3.91$) บริการ ($\bar{x} = 3.82$) เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ($\bar{x} = 3.75$) ทรัพยากร ($\bar{x} = 3.75$) เทคโนโลยี ($\bar{x} = 3.73$) และสินค้าอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.53$) ตามลำดับ

2.3 การเปิดเผยข้อมูลเพื่อเจ้าของเงินทุนพบว่า บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์

และก่อสร้าง มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อเจ้าของเงินทุนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก อันดับหนึ่งได้แก่ อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมาได้แก่ ทรัพยากร ($\bar{x} = 4.00$) สินค้าอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.94$) บริการ ($\bar{x} = 3.90$) สินค้าอุปโภคบริโภค ($\bar{x} = 3.88$) เทคโนโลยี ($\bar{x} = 3.77$) ธุรกิจการเงิน ($\bar{x} = 3.75$) และเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ($\bar{x} = 3.67$) ตามลำดับ

2.4 การเปิดเผยข้อมูลเพื่อลูกค้าพบว่า บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อลูกค้าระดับค่อนข้างมาก อันดับหนึ่งได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค ($\bar{x} = 3.82$) รองลงมาได้แก่ เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ($\bar{x} = 3.42$) ส่วนการเปิดเผยข้อมูลเพื่อลูกค้าระดับค่อนข้างน้อย อันดับหนึ่งได้แก่ เทคโนโลยี ($\bar{x} = 3.38$) รองลงมาได้แก่ บริการ ($\bar{x} = 3.37$) อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ($\bar{x} = 3.30$) ธุรกิจการเงิน ($\bar{x} = 3.29$) สินค้าอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.24$) และทรัพยากร ($\bar{x} = 3.00$) ตามลำดับ

2.5 การเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงานพบว่า บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงานระดับค่อนข้างมาก อันดับหนึ่งได้แก่ อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ($\bar{x} = 3.83$) รองลงมาได้แก่ บริการ ($\bar{x} = 3.62$) สินค้าอุปโภคบริโภค ($\bar{x} = 3.53$) ทรัพยากร ($\bar{x} = 3.50$) และเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ($\bar{x} = 3.42$) ส่วนการเปิดเผยข้อมูลเพื่อบริษัทระดับค่อนข้างน้อย อันดับหนึ่งได้แก่ เทคโนโลยี ($\bar{x} = 3.27$) รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.18$) และธุรกิจการเงิน ($\bar{x} = 2.81$) ตามลำดับ

3. เพื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชี ความรับผิดชอบต่อสังคม

โดยจำแนกตามประเภทกลุ่มธุรกิจ จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่า

ประเภทกลุ่มธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยกลุ่มธุรกิจการเงิน มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชนมากกว่ากลุ่มเทคโนโลยี

ประเภทกลุ่มธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อพนักงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงานมากกว่ากลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มธุรกิจการเงิน มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงานน้อยกว่ากลุ่มอาหาริมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจบริการและกลุ่มเทคโนโลยี นอกจากนี้ กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงานมากกว่ากลุ่มเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเภทกลุ่มธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม และการเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาล เพื่อลูกค้า เพื่อเจ้าของเงินทุนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. เพื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูล การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจำแนกตามนโยบายในการเปิดเผยข้อมูล จากผลการวิเคราะห์การทดสอบค่าที่พบว่า

บริษัทจดทะเบียนที่มีนโยบายระบุเป็นลายลักษณ์อักษรในการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน โดยบริษัทจดทะเบียนที่มีนโยบายระบุเป็นลายลักษณ์อักษรในการเปิดเผยข้อมูล จะมีการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม

และการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชนมากกว่าบริษัทจดทะเบียนที่ไม่มีนโยบายระบุเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ ส่วนการเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาลเพื่อบริษัท เพื่อลูกค้า เพื่อเจ้าของเงินทุนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. เพื่อศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูล การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจำแนกตามความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูล จากผล การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพบว่า

ความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม และการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อชุมชนเพื่อรัฐบาล เพื่อพนักงาน เพื่อลูกค้า และเพื่อเจ้าของเงินทุนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยศึกษางบการเงินระหว่างกาลของบริษัทจดทะเบียนสิ้นสุดในไตรมาสที่ 3 (ณ วันที่ 30 กันยายน 2552) ทั้ง 8 กลุ่มกลุ่มละ 4 แห่ง รวม 32 บริษัท ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท

การเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชน พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบริจาคสาธารณกุศล คิดเป็นร้อยละ 6.20 และกิจกรรมเพื่อชุมชน คิดเป็นร้อยละ 3.10 ตามลำดับ

การเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาล พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับค่าภาษีอากร คิดเป็นร้อยละ 100 และค่าธรรมเนียม คิดเป็นร้อยละ 3.10 ตามลำดับ

การเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงาน พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับค่าตอบแทนผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 34.40

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 21.90 เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คิดเป็นร้อยละ 12.50 การให้หุ้นกับพนักงาน (Employee Stock Option : ESOP) คิดเป็นร้อยละ 6.20 และสวัสดิการ และผลตอบแทน คิดเป็นร้อยละ 3.10 ตามลำดับ

การเปิดเผยข้อมูลเพื่อลูกค้า พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับค่าวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนค่าบริการหลังการขายและอื่นๆ ไม่มีการเปิดเผย

การเปิดเผยข้อมูลเพื่อเจ้าของเงินทุน พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงินปันผล คิดเป็นร้อยละ 100 และกำไรสะสม คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนดอกเบี้ยจ่าย คิดเป็นร้อยละ 34.40 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

1. ประเภทธุรกิจ

1.1 ประเภทธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยประเภทธุรกิจ กลุ่มธุรกิจการเงิน มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชน มากกว่ากลุ่มเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Indicators : EPis) ระบุว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องสำคัญในตลาดการเงิน เนื่องจากการปรับปรุงการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมมักจะนำไปสู่ความยั่งยืน และเพิ่มมูลค่าด้านการเงิน ผู้ที่มีส่วนได้เสียจำนวนมาก และสังคมทางการเงินต้องการมาตรฐานตัวชี้วัดการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม เพื่อเชื่อมโยงด้านการเงินกับการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร ผู้ลงทุน และนักวิเคราะห์ทางการเงิน การใช้มาตรฐานตัวชี้วัดการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปันส่วนทรัพยากร ซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มรายได้

และการปรับปรุงสวัสดิการ (ข่าววิชาชีพบัญชี เดือน สิงหาคม 2544. กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์: 12) [7]

1.2 ประเภทธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อพนักงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยประเภทธุรกิจกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงานมากกว่ากลุ่มธุรกิจการเงิน นอกจากนี้ กลุ่มธุรกิจการเงิน มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงานน้อยกว่ากลุ่มอสังหาริมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจบริการและกลุ่มเทคโนโลยี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประเภทธุรกิจดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงานค่าตอบแทนผู้บริหาร เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การให้หุ้นสามัญกับพนักงาน และโครงการเกษียณอายุของพนักงานแตกต่างกัน ตามปัจจัยด้านขนาดและประเภทธุรกิจ ตลอดจนตามนโยบายผู้บริหารของแต่ละบริษัท อันจะเป็นประโยชน์ต่อพนักงานโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Moir (2001) [8] อธิบายไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทนั้นเป็นการทำตามสัญญาข้อผูกมัดในการดำเนินงานของธุรกิจที่บริษัทจะต้องทำให้สอดคล้องกับหลักศีลธรรม และให้การสนับสนุนช่วยเหลือไปพร้อมๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจ ในขณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของพนักงาน และครอบครัวของพนักงาน รวมถึงชุมชนท้องถิ่นและสังคมด้วย (Mathews. 1993 [9] อ้างในสลักจิต ดอนไสว. 2547: 20) [5]

1.3 ประเภทธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม และการเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาล เพื่อลูกค้า เพื่อเจ้าของเงินทุนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจากผู้บริหารของบริษัทมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดทำและนำเสนองบการเงิน เพื่อเสียภาษีให้กับภาครัฐ และอาจเนื่องมาจากผู้บริหารในบริษัท

จดทะเบียน ไม่ว่าจะประกอบธุรกิจประเภทใดก็ตามมีความต้องการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเหมือนกัน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gray, Owen and Adams (1996) [4] ในเรื่องการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ตามทฤษฎีของ Stakeholder Theory ที่กล่าวว่า องค์กรต้องรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด (Mathews. 1993 [11] อ้างในสลักจิต ดอนไสว. 2547: 19 - 20) [10]

2. นโยบายการเปิดเผย

2.1 นโยบายการเปิดเผยข้อมูลพบว่า ผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจต่อการเปิดเผยข้อมูล อันดับหนึ่ง ได้แก่ กรรมการผู้จัดการ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารทุกระดับ/ฝ่ายพิจารณาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลักจิต ดอนไสว (2547: 265) [5] ผู้ที่ตัดสินใจเรื่องการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม คือ กรรมการผู้จัดการของบริษัท คิดเป็นร้อยละ 88.14 รองลงมาคือ ผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชีและการเงิน คิดเป็นร้อยละ 6.80

2.2 บริษัทจดทะเบียนที่มีนโยบายระบุเป็นลายลักษณ์อักษรในการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน โดยบริษัทจดทะเบียนที่มีนโยบายระบุเป็นลายลักษณ์อักษรในการเปิดเผยข้อมูล จะมีการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม และการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชนมากกว่าบริษัทจดทะเบียนที่ไม่มีนโยบายระบุเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าฝ่ายบริหารถ้ามินโยบายในการเปิดเผยข้อมูลผู้บริหารควรจะต้องมีการสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติได้รับทราบถึงนโยบายดังกล่าว ดังนั้นย่อมทำให้ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีสามารถจัดทำรายงานการเงินและการเปิดเผยข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชน

เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากชุมชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานธุรกิจโดยตรง ถ้าบริษัทเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมจะทำให้ชุมชนมีความเข้าใจบริษัทนั้นๆ และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสลักจิต ดอนไสว (2547: 83) [10] บริษัทที่มีนโยบายระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านทรัพยากรมนุษย์ และด้านผลิตภัณฑ์และบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูล

3.1 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก และมีความรู้ ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สุฎีกา รักประสูติ. 2551) [11] เรื่องการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินของงบการเงินบริษัทกลุ่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นในการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุด

3.2 ความรู้ความเข้าใจในการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกัน มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม และการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชน รัฐบาล พนักงาน ลูกค้า และเจ้าของเงินทุน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้หมายความว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชี/ผู้จัดการฝ่ายบัญชีของบริษัทแตกต่างกัน ก็จะมีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีต่อสังคมเหมือนกัน ซึ่งเป็นหน้าที่

และความรับผิดชอบของผู้ดำเนินการฝ่ายการบัญชีที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (มนตรี ช่วยชู, 2539) [3] เรื่อง การเสนอรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย พบว่าความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉลี่ยน้อยกว่า 5

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
จากงบการเงินระหว่างกาลในไตรมาสที่ 3 สิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2552 จากผลการวิเคราะห์พบว่า บริษัทจดทะเบียน 32 บริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อรัฐบาล (เกี่ยวกับค่าภาษีอากร) เพื่อพนักงาน (เกี่ยวกับค่าตอบแทนผู้บริหารและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน) และเพื่อเจ้าของเงินทุน (เกี่ยวกับเงินปันผลและกำไรสะสม) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารของบริษัทหรือผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชีต้องปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2552 ได้แก่ ภาษีเงินได้ ค่าใช้จ่ายพนักงาน (เงินเดือนและค่าแรง เงินประกันสังคม เงินสวัสดิการ และผลประโยชน์อื่นๆ เป็นต้น) ค่าตอบแทนผู้บริหาร หมายถึง ค่าตอบแทนที่ผู้บริหารได้รับจากกิจการ ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ผลประโยชน์ตอบแทนตลอดจนกำไรสะสม เงินปันผลต้องเปิดเผยในงบการเงิน ส่วนการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชน เช่น เงินบริจาค สาธารณกุศล กิจกรรมเพื่อชุมชน และการเปิดเผยข้อมูลเพื่อลูกค้า เช่น ค่าวิจัยและพัฒนา และค่าบริการหลังการขาย บริษัทอาจจะมีค่าใช้จ่ายส่วนนี้แต่การเปิดเผยข้อมูลอาจไปรวมกับค่าใช้จ่ายในส่วนอื่นๆ การเปิดเผยข้อมูลจะสร้างภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือต่อองค์กรธุรกิจเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูง คือ กรรมการผู้จัดการ เป็นผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจต่อการเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคม ควรต้องระบุเป็นนโยบายอย่างมีลายลักษณ์อักษร เกี่ยวกับการรายงานข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านสังคมและจรรยาบรรณ 3) ดำเนินการส่งการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้รับทราบ และปฏิบัติตามตลอดจนสื่อสารให้พนักงานภายในองค์กรได้รับทราบโดยอาจจะมีบอร์ดประชาสัมพันธ์ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและให้หัวหน้าฝ่ายแต่ละฝ่ายชี้แจงการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจะแบ่งตามผู้มีส่วนได้เสีย 5 กลุ่ม คือ ชุมชน รัฐบาล พนักงาน ลูกค้า และเจ้าของเงินทุน แต่ละกลุ่มจะได้รับประโยชน์อย่างไร โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบริษัทและชุมชน

2. ผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียน ควรเปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้ผู้บริหารและพนักงานทุกระดับ ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และให้มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มมากขึ้น โดยให้ได้รับการฝึกอบรม เพื่อจะได้ขับเคลื่อนองค์กรด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกส่วนขององค์กรทั้งกระบวนการภายในและภายนอกองค์กร

3. ผู้บริหารของบริษัทควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมและภารกิจร่วมกันกับพนักงานระดับล่าง สู่ผู้บริหารถึงแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อจะได้สามารถปฏิบัติได้ นอกจากนี้ มีการสร้างบรรยากาศ เพื่อส่งเสริมและการปฏิบัติความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจ และภายนอกองค์กรธุรกิจ

นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและขับเคลื่อนองค์กรด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยเฉพาะในเรื่องสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร ชุมชน และสังคมต่อไป และต้องมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมภายในองค์กร ชุมชน และสังคมได้รับรู้ ในการสร้าง

ภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรธุรกิจ เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมตลอดไป โดยเฉพาะผู้บริหารประเภทธุรกิจกลุ่มเทคโนโลยี ต้องตระหนักและเห็นความสำคัญถึงการเปิดเผยข้อมูลเพื่อชุมชน และกลุ่มธุรกิจการเงินต้องตระหนักและเห็นความสำคัญ การเปิดเผยข้อมูลเพื่อพนักงานเพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากเงินรายได้คณะสังคมศาสตร์ ประจำปี 2552 ของภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะสังคมศาสตร์ที่จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ประจิต หาว์ตร; ศรัณย์ ชูเกียรติ; และ รัตติยา มหัตโกมล. (2547, มกราคม-มีนาคม). การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ โดยบริษัทผู้ผลิตสินค้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. 26(99): 1-9.
- [2] สภาวิชาชีพ. (2550). *แม่บทการบัญชี*. (ปรับปรุง 2550). หน้า 7-8.
- [3] มนตรี ช้วยชู. (2539). *การเสนอรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย : การวิจัยเชิงประจักษ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] Gray, R., Owen, D. and Adams, C. (1996). *Accounting & Accountability*. London: Prentice Hall.
- [5] Bloom; & other. (1956). *Handbook on Formation and Summatic of Student Learning*. New York: McGraw Hill.
- [6] ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2552). สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2552, จาก www.set.or.th
- [7] *ข่าววิชาชีพบัญชี*. (2544, สิงหาคม). กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์.
- [8] Moir, L. (2001). What do we mean by corporate social responsibility?. *Corporate Governance*. 1(2): 16-22.
- [9] Mathews, M.R. (1993). *Socially Responsible Accounting*. Chapman & Han, London.
- [10] สลัทธิจิตร ดอนไสว. (2547). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมด้านทรัพยากรมนุษย์ และด้านผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [11] สุภูมิภา รักประสูติ. (2551). *การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน ของงบการเงินบริษัทกลุ่มหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.